

ANTI GONE

jibbe willems

I

1.)

KREON –

Vannacht heeft er een storm over ons land geraasd
Geen storm die van grote hoogte op ons is gestort,
maar een noodweer door mensenhand ontketend.
Een slagregen van kogels sloeg onze blote huiden in,
de wind die ons om de oren float, droeg vuur
en de bliksem werd door eigen hand geworpen.
Een storm van bloed tegen bloed
omdat broeder tegen broeder streed.
Een strijd die geen winnaars, geen verliezers baarde,
enkel zij die stierven en zij die overbleven.
Alleen diegenen die na vannacht nog adem hebben
kunnen spreken, en wat zij kunnen zeggen is:
“Wij hebben overleefd.” En de stilte na de storm,
de stilte die wij vrede noemen, is een wankel gelijkspel.

Er groeit prikkeldraad in onze borstkas
ons hart krimpt bij elke kloep ineen,
maar vandaag is een goede dag
want de storm is gaan liggen.
Onze littekens zijn rood gezwollen,
uitroepstekens achter weggestorven kreten,
maar vandaag is een goede dag
want de storm is gaan liggen.
Onze wanhoop eechoot na in de lege plekken
die achter zijn gelaten door onze vaders,
onze zonen, onze broers en onze neven.
Maar vandaag is een goede dag,
want de storm is gaan liggen.

Elk huis heeft zijn offers gebracht, ook het mijne,
Eteokles, mijn neef, die ons land regeerde als een vader, is dood,
gevallen door de hand van zijn eigen broer, Polyneikes.
Hij wist zijn eigen dood te wreken door zijn moordenaar, zijn broer,
op het moment dat hij getroffen werd, op zijn beurt te raken.
Zo waren zij een tweeling tot het einde toe,
zij zagen tegelijk het licht en dat licht verdween
gelijktijdig uit hun beide ogen.
Een tweeling gelijk in afkomst en in uiterlijk,
maar een spiegelbeeld in negatief op het pad dat zij verkozen.
Waar Eteokles rechtvaardig was, een vriend voor zijn vrienden;

zijn kroon, zijn troon, zijn leven zelfs, in dienst stelde
van zijn volk, dat hij als zijn familie zag,
koos Polyneikes voor het slangenpad van het bitterste verraad;
het verraad van eigen bloed.

Verblind door eerezucht en ambitie ontstak Polyneikes de storm,
door op te staan tegen zijn eigen vaderland.

Om troon en kroon in eigen hand te krijgen
trok zijn illegale leger op tegen zijn broer en broedervolk.

En nu, in de stilte na de storm nemen wij de schade op;
ons land ligt in puin, onze voetstappen blijven staan
in rode modder; aarde die het bloed
van onze bloedverwanten opgezogen heeft.

Eigen bloed heeft eigen bloed bevlekt
en de troon waarvoor gevochten is, staat leeg.
Ik, Kreon, als eerste in de bloedlijn erfgenaam,
zal mijn plicht vervullen en de lege troon bestijgen.
Ik, Kreon, aanvaard de kroon en zweer op eigen bloed,
het bloed van onze vaders, onze zoons, onze broers en onze neven,
dat ik alles zal doen om het wankel gelijkspel
tot een ware vrede op te laten bloeien.
Ik, Kreon, zweer op het bloed van mijn kinderen,
op dat van Hemon, mijn zoon, en dat van Antigone,
de wees die ik als mijn dochter beschouw,
dat ik *hun* kinderen – moge ze gezond ter wereld komen –
een land van vriendschap en voorspoed na zal laten.

Een land waarin vriendschap met vriendschap wordt beloond,
en een vijand met gelijke munt betaald zal worden.
In dat land rust Eteokles. Zijn graf zal een monument zijn,
dat niet alleen zijn eigen dood gedenkt,
maar ook de dood van allen die met hem vielen.
Een herinnering aan de vrijheid die hen het leven heeft gekost.

En Polyneikes, de slang, krijgt een straf een slang waardig,
zijn lichaam zal niet rusten, maar blijven liggen op het land;
hij zal samen met de ratten die hij heeft geleid
als voedsel dienen voor de vogels, de vliegen en de rot.
Een ieder die Polyneikes eer bewijst,
of zijn lichaam met zelfs maar een korrel zand bedekt,
zal zijn lot delen; zal afgemaakt worden als een hond
en tot voedsel dienen voor de honden.
Dit als waarschuwing voor allen die ooit overwegen
hun hand tegen hun verwanten op te heffen.

Wij moeten ervoor zorgen dat er een echte regen komt.
Een zuiverend water, dat het bloed van onze straten spoelt,
dat het vuur dat nog door de steden woedt dooft,
dat onze ziel schoon wast, het vuil uit ons hart jaagt.
Die regen zijn wij, wij die hebben overleefd.
Wij die onze wonden likken, onze doden bergen,

onze vaders, onze zoons, onze broers en onze neven.
En van die regen zal ik de eerste druppel zijn.

2.)

HEMON –

Monden vallen open wanneer Antigone danst.

Of ze nou man of vrouw zijn, kind of kinds,

als ze haar zien dansen grijpt de zwaartekracht ze bij de kin,

trekt hun monden open, als bij een koor dat midden in de zang bevriest.

Je kan bij ze naar binnen kijken, door de slechte adem heen,

tot aan hun verschrompelde harten, hun maagzweren, hun gal

dat normaal borrelt maar dan plotseling tot rust komt.

Wanneer Antigone danst, stokt, stolt, stomt alles stil,

stottert de tijd. En ik ook, als een kind die zijn adem niet beheerst

kluts ik woorden door elkaar en staar alleen naar haar.

Zolang zij danst weigeren de wapens dienst,

worden kogels zacht als marsepein en staan soldatenkisten stil.

Zolang zij danst zal de wereld niet vergaan. Niet echt.

Ik krijg van haar maar één stukje tegelijkertijd te pakken,

ik klauw naar haar, maar kan haar nooit volledig vatten,

dat kleine beetje onbereikbaar, dat van water lijkt,

en in kringen verdwijnt als ik er alleen naar wijs,

zou dat dan liefde zijn? Zelfs als ik middenin haar zwoeg,

mijn ogen in die van haar, lippen aan elkaar geklonken,

lijf aan lijf, in lijf, dan nog grijp ik mijn vuist vol lucht,

verdwijnt ze in een horizon die ik niet kan zien,

alsof ik een droom probeer te vangen met een vlindernet,

een droom die als ze danst de aarde even stil zet.

Antigone, de wees die nauwelijks een dochter is geweest,

die in ons enorme veel te kleine huis kwam wonen,

te klein omdat hier niet alleen de levenden, maar ook de doden wonen.

Haar vader die zijn ogen uit stak, in ballingschap tot stof verging,

haar moeder die geen omhelzing meer verdragen kon, behalve van de strop.

Haar vroeger is een reeks van zwart op zwart,

genoeg ellende om een leven lang te schreeuwen. Maar zij danst,

in cafés, op straat, in het huis van mijn vader, haar oom, zij danst,

en mijn mond valt open. Haar broers vermoorden elkaar, zij danst.

In oorlog en in vrede, zij danst. En als het me lukt om met haar mee te dansen,

dansen wij haar vroeger weg, recht de toekomst in,

ik wil in elk nu dat op deze ochtend volgt, alleen de toekomst zien.

De toekomst die leven draagt, geen dood. De toekomst die nu begint.

In vrede. Vandaag beginnen wij aan morgen, jij en ik, Antigone.

3.)

[*Het wordt ochtend. Antigone is de hele nacht wakker geweest, Hemon slaapt.*]

ANTIGONE – Hemon, hoor je dat? Liefje, lafje, schone zevenslaper, luister naar de zon. Hoor je hoe ze voor het eerst sinds tijden haar weg omhoog in stilte klimt? Ze sluipt naar boven, alsof ze zich schaamt voor wat ze onder zich ziet. Toch wordt het altijd weer ochtend, hoe dan ook.

HEMON – Hrmpf... [*slaapt*]

ANTIGONE – Word maar niet wakker, klamp je aan je dromen vast. Ook straks, blijf dromen met je ogen open. Leven is zoveel zachter als je slaapt.

HEMON – [*slaapt*]

ANTIGONE – Een verhaaltje vóór het wakker worden. Je kent het al, dat weet ik, maar ik blijf vertellen. Tot mijn woede alleen nog woorden is, een gebed zonder betekenis. Want er zijn allang geen goden meer, Hemon, ze zijn gevluht. Er zijn alleen nog lege plekken, de lucht is leeg, er dreigt alleen nog regen. Het wordt geen leuk verhaaltje lieverd, sorry.

HEMON – Grh... [*slaapt*]

ANTIGONE – Jawel, toch, sorry.

HEMON – Pff... [*slaapt*]

ANTIGONE – Omdat ik je liever sprookjes van nog lang en gelukkig vertel, niet van er was eens ooit en nu niet meer, daarom sorry. Omdat ik het je in je slaap moet vertellen, omdat je er wakker niet meer naar luistert, daarom sorry.

HEMON – Ghah... [*slaapt*]

ANTIGONE – Je bent mooi als je slaapt. Gekreukeld. Het liefst zou ik tussen de vouwen in je gezicht willen gaan liggen en met je mee dromen.

HEMON – Frgh... [*slaapt*]

ANTIGONE – Er was eens een tweeling. Nog voor er ooit een druppel zonlicht op ze was gevallen vochten ze al, in het diepst van de vrouw die onze moeder was. Negen maanden krabben zonder nagels, stompen zonder kracht. Het gevecht de eerste in het licht te zijn, eindigde in gelijkspel toen ze om het snelst tegelijk ter wereld klauwden. Aan elkaar geklampt als een Siamese tweeling met maaierende armen en giftige ogen. Twee volwassen mannen hadden al hun kracht nodig om ze uit elkaar te halen. De eerste oorlog van mijn broers. Twee kuikens uit hetzelfde ei gekropen. Dragere van hetzelfde lichaam, twee harten die één ritme klopten. Met één wens maar; de enige te zijn. Mijn broertjes waren er met één te veel.

HEMON – Brfp... [*slaapt*]

ANTIGONE – Stil maar, slaap maar, even nog...

HEMON – Hrgh... [*slaapt*]

ANTIGONE – Als Polyneikes naar zijn vingertoppen keek, dan zag hij in zijn huid de afdruk van Eteokles. En krabde Eteokles aan een kriebel in zijn nek, dan lenigde hij Polyneikes' jeuk. Als de één zijn ogen sloot, dan sloot hij die van de ander ook. Ze knipperden zelfs tegelijk; nooit zagen ze de ander zijn ogen sluiten.

Ze groeiden vechtend op, voerden oorlog met plastic zwaarden en eisten, als echte koningszonen, de troon op voor zichzelf. En ik, zusje, kleine Antigone, moest scheidsrechter zijn. Wie heeft er gewonnen? Niemand. Hoe kan er nou niemand winnen? Niemand wint bij gelijkspel. Wanneer hield het op een spelletje te zijn?

[...]

Ze kropen uit hun riolen, de strijdkreet achter de huig verborgen. Stilte was hun dekking, stilte en het donker dat ze als een pantser droegen. Ze hielden zich vast aan hun geweren, ze zouden vallen als hun greep verslapte. Ze konden alleen hun recht vooruit gerichte lopen volgen. Op de hielen gezeten door hun eigen schaduw.

[...]

Wat denk je als je spiegelbeeld op het zelfde moment schiet als jij zelf? Wat denk je als je hem ziet vallen, zoals je zelf ook valt? Is het of je jezelf neerschiet? Hoe lang denk je dat je gewonnen hebt. Tot de laatste lieve adem?

[...]

Nek aan nek naar de eindstreep, naar het laatste gelijkspel, maar de wedstrijd is nog onbeslist. Eteokles ligt verscholen in zijn graf, maar waar is Polyneikes... weet jij waar mijn broer is Hemon?

[...]

ANTIGONE – Hemon!

HEMON – Antigone?

ANTIGONE – Slaapkop.

HEMON – Ik heb zo vreemd gedroomd...

ANTIGONE – Was het een droom?

HEMON – Hoe laat is het?

ANTIGONE – De tijd is stukgelopen.

HEMON – Ik word net wakker, alsjeblieft...

ANTIGONE – Ik heb naar je gekeken terwijl je sliep. Je was op een plek waar ik niet bij kon komen, wat doe je daar allemaal zo zonder mij?

HEMON – Wat?

ANTIGONE – Waar was je?

HEMON – Hier.

ANTIGONE – Niet liegen, jij was van meisjes zonder kleren aan het dromen, meisjes met natte ogen en hoge stemmetjes.

HEMON – Ik droomde over jou. Je ogen stonden vol met rook, alsof je van binnen in brand stond, maar als ik je aanraakte was je ijskoud.

ANTIGONE – Raak me aan, ik gloei.

HEMON – ...

ANTIGONE – Kom hier, blus me, ik ben leeg, ik heb je nodig om me op te vullen.

HEMON – Niet zo, niet als je zo kijkt.

ANTIGONE – Ik dacht dat mannen 's ochtends hard waren als staal.

HEMON – Ik dacht dat vrouwen als ze wakker werden zacht waren als zijde, hadden we het allebei mis.

ANTIGONE – Om wakker te worden moet je eerst slapen.

HEMON – Heb je weer de hele nacht liggen woelen?

ANTIGONE – Nee, ik heb verstoppertje gespeeld.

HEMON – Verstoppertje?

ANTIGONE – Ja. Met Polyneikes.

HEMON – O.

ANTIGONE – Steeds als ik hem vast probeerde te pakken, gleed hij als zand tussen mijn vingers weg.

HEMON – Het zal een nachtmerrie zijn geweest.

ANTIGONE – Dan is het dat nog steeds, want ik heb geen oog dicht gedaan.

HEMON – Had mij dan wakker gemaakt, dan hadden we samen kunnen...

ANTIGONE - ...kunnen wat?

HEMON – Kunnen dansen. Samen dansen, in stilte, met alle lichten uit. Als vroeger.

ANTIGONE – Vroeger, wat een vreemd woord. Alsof het nooit meer terugkomt, een ander leven is.

HEMON – Zo lang geleden is het niet. We dansten hele nachten door, tot we zo bezweet waren dat we in elkaar konden zwemmen, tot we uitgedroogd en uitgeput verdronken in elkaar.

ANTIGONE – De straten dampen rustig na, alsof er niet gevochten maar gevreeën is. De zon zou moeten stollen waar ze staat, gedimd licht over een gedempte stad. Zo stil. Dit is de mooiste tijd. 's Nachts steken ze vuurwerk af. Ze schreeuwen liedjes om hun angsten kwijt te raken. Ze sperrren hun vuurmonden open en vullen het donker met gekrijs, ze richten op de sterren en schieten hun geweren leeg. Maar het lood stukt halverwege, moe van het klimmen draait het om en keert het terug naar vaste grond. Het regent kogels uit een wolkenloze lucht. Zelfs in de vrede schieten ze elkaar nog neer. Maar nu zijn ze moe, onze soldaten, ze zijn in slaap gestort. Hoor je het nu, zo stil?

HEMON – Ik hoor het.

ANTIGONE – Er gebeurt helemaal niets.

HEMON – ...

ANTIGONE – Zo zou het altijd moeten zijn.

HEMON – De nacht is om te slapen, zo word je niet oud.

ANTIGONE – Alleen om te slapen? Daar komen geen kindjes van.

HEMON – Je weet wat ik bedoel.

ANTIGONE – Hoe kan ik slapen?

HEMON – Ogen dicht, dat is alles.

ANTIGONE – Ja ja, zo makkelijk kan het zijn. Een beker warme melk, schaaapjes tellen, een wandelingetje om de slaaplust op te wekken.

HEMON – Het is gevaarlijk buiten, daar moet je niet komen.

ANTIGONE – Maak je je zorgen om me?

HEMON – Natuurlijk maak ik me zorgen om je.

ANTIGONE – En terecht. 's Nachts scharrelen de verraders rond, op zoek naar laatste kans. En de soldaten laten een feestje in de vorm van een vrouw ook niet zomaar aan hun neus voorbij gaan. Je moet maar goed op me letten, Hemon. Ik zou beroofd kunnen worden. Verkracht. Neergestoken.

HEMON – Hoe kan ik op je letten als ik slaap?

ANTIGONE – Wat zou je het ergste vinden? Beroofd, verkracht of vermoord?

HEMON – Hou op.

ANTIGONE – Aaahhh...

HEMON – Vermoord.

ANTIGONE – Je zou het niet erg vinden als ik word verkracht.

HEMON – Natuurlijk wel.

ANTIGONE – Wat is het verschil?

HEMON – Jij zou er nog zijn.

ANTIGONE – En als ik dood zou zijn? Wat zou je doen?

HEMON – We gaan het ergens anders over hebben.

ANTIGONE – Koetjes, kalfjes?

HEMON – Graag.

ANTIGONE – Alle koetjes zijn op. Alle kalfjes zijn dood...

HEMON – Ja.

ANTIGONE – Dus geen koetjes, geen kalfjes, lieve Hemon.

HEMON – Ik maak een ontbijtje voor je klaar.

ANTIGONE – Nee.

HEMON – Wat eten zal je goed doen.

ANTIGONE – Nee.

HEMON – Om wakker te worden.

ANTIGONE – Gewoon antwoord geven.

HEMON – Een kop koffie.

ANTIGONE – Ik wil niet wakker worden. Ik wil het omdraaien. De dag als droom zien en de droom als dag. Dit gebeurt allemaal niet echt, het is maar een droom.

HEMON – Geen droom. Ik ben hier.

ANTIGONE – Wat zou je doen als ik er niet meer zou zijn.

HEMON – Ik... Ik zou mijn ogen uit mijn kop krabben van verdriet.

ANTIGONE – Je ogen...

HEMON – Ik zou niets meer willen zien, als ik jou niet meer kan zien.

ANTIGONE – Dat is lief van je.

HEMON – Als jij dood zou zijn, dan wil ik ook dood.

ANTIGONE – Nee. Dat mag je niet willen.

HEMON – Zorg dan maar dat je blijft leven.

ANTIGONE – Beloof het me.

HEMON – Je bent niet dood.

ANTIGONE – Beloven Hemon, ik meen het.

HEMON – Goed, goed, ik beloof het.

[...]

ANTIGONE – En ik? Wat moet ik doen?

HEMON – Als ik dood ben?

ANTIGONE – Of mijn broer. Wat moet ik doen als mijn broer dood is?

HEMON – Antigone...

ANTIGONE – Moet ik nu mijn ogen uit mijn kop krabben van verdriet?

HEMON – Kom eens hier...

[Hemon wil Antigone vast pakken, ze doet een stap naar achteren. Stilte.]

HEMON – Ik begrijp jouw verdriet niet. Ik zou het begrijpen als je alles eruit gooit. Als je krijst, als je schreeuwt, als je schopt en scheldt. Ik zou het begrijpen als je het inslikt, als je in een hoek zou gaan zitten waar je niet meer uitkomt. Ik zou het begrijpen als het iets is dat ik vast kan pakken en vast kan houden tot het voorbij is.

ANTIGONE – Voorbij? Wanneer is dat dan?

HEMON – Alles wat radeloos is kan ik begrijpen, maar dat masker dat je draagt, die glimlach, die begrijp ik niet.

ANTIGONE – Geen masker Hemon, dit ben ik.

[Hemon wil Antigone vast pakken, ze doet een stap naar achteren. Stilte.]

ANTIGONE – Ik ben gewoon moe.

HEMON – Ja.

ANTIGONE – Niet dat soort moe. Anders moe.

HEMON – Iedereen is moe.

ANTIGONE – Zo stil. Zelfs de vogels zijn stil. Of zouden ze die ook afgeschoten hebben?

HEMON – Hou me vast.

ANTIGONE – Mijn kop is opgekropt vol niets, en dat niets dat moet eruit.

HEMON – Hou me vast.

ANTIGONE – Niets mag niet in mijn hoofd zitten. Er is teveel gebeurd voor niets.

[Hemon wil Antigone vast pakken, ze doet een stap naar achteren. Stilte.]

HEMON – Laat me je vast houden, Antigone.

[stilte]

ANTIGONE – Ik mag niet bij hem komen.

HEMON – Fris je op, alsjeblieft, laten we aan de dag beginnen.

ANTIGONE – Waarom mag ik niet bij mijn broer zijn? Hij doet toch niets meer? Hij is dood.

HEMON – Je bent bij hem. In je hart, in je hoofd, in je bloed, daar is hij.

ANTIGONE – Niet goed genoeg.

HEMON – Ik wil het er niet meer over hebben.

ANTIGONE – Nee. Jij slaapt liever.

HEMON – Verwijt me niet dat ik kan slapen.

ANTIGONE – Doe je ogen maar weer dicht.

HEMON – Maak me dan wakker, als jij niet kan slapen. Ik wil er voor je zijn, maar dan moet je me wel bij je laten komen. Maak me wakker en laat me samen met je waken.

ANTIGONE – Zou je dat voor me doen?

HEMON – Ik zou alles voor je doen.

ANTIGONE – Vraag jij het dan.

HEMON – Wat?

ANTIGONE – Vraag of ik afscheid van mijn broer mag nemen.

HEMON – Ik?

ANTIGONE – Jij bent zijn zoon, niemand staat dichterbij hem dan jij.

HEMON – Ik kan toch niet...

ANTIGONE – Nee?

[*stilte, Hemon reikt, Antigone doet een stap terug.*]

KREON – [*af*] Ontbijt!

[*ze schrikken*]

HEMON – Als ik het hem vraag, beloof je dan dat je me wakker maakt als je niet kan slapen?

ANTIGONE – ...

HEMON – Beloof me dat je weer met me danst.

KREON – [*af*] Ont-bij-hijt!

[*Antigone loopt af.*]

HEMON – Waar ga je heen?

ANTIGONE – Ontbijt. Je hoort het. Maar eerst haal ik een washand langs mijn lijf, mijn lief, ik doe mijn mooiste kleren aan. Ik zal me mooi maken voor jou. Laten we er een mooie dag van maken. Nee, we draaien het om, droom is dag en dag is droom. Laten we er een mooie droom van maken! [*af*]

4.)

KREON – Goedemorgen Hemon. Heb je honger? Ik heb een uitgebreid ontbijt voor ons gemaakt.

HEMON – Zelf?

KREON – Ik heb iedereen vrij gegeven. Vandaag is een mooie dag, de eerste dag van de vrede! Dan moet je bij je geliefden zijn. Eet, hier, geroosterd brood. Waar is Antigone?

HEMON – Ze is... moe.

KREON – Ah, ja... Toen ik je moeder net had leren kennen, waren we net zo. Alsjeblieft, roomboter. Nog steeds hoor, soms wou ik dat ik de zon kon dwingen onder te gaan, om de nacht als deken om ons heen te slaan. Wil je zalm of rosbief?

HEMON – Niet dat soort moe.

KREON – Of, neem het allebei, zalm én rosbief. Vandaag mag het.

HEMON – Ik heb niet zo'n trek.

KREON – Onzin. En een glaasje sinaasappelsap, vers.

HEMON – Het lijkt alsof ik van glas ben. Alsof ze door me heen kijkt, naar een horizon die achter me ligt.

KREON – En zelf geperst!

HEMON – Naar een plek waar ze liever wil zijn. Een plek die in vroeger ligt, waar ik niet bij kan zijn. Als ik me omdraai zie ik niets.

KREON – Dat doen meisjes, die dromen. Daar moet je niet bang voor zijn, dat moet je koesteren. Als ze stoppen met dromen, dan wordt het pas gevaarlijk. Dan kijken ze niet meer naar de horizon, maar recht in je ogen. Daar ga je van schrikken hoor, van wat je dan ziet, de blik van een meisje zonder dromen.

HEMON – Het zijn geen mooie dromen.

KREON – Eet toch wat. Weet je wel hoe lastig het is om aan zalm te komen als er net een oorlog heeft gewoed? Voor Antigone heb ik avocado's, daar hield ze toch zo van, avocado's?

HEMON – Van avocado's en van vijgen en van gebraden kippenpootjes die je met je handen mag eten. En ze hield van de ochtend die op aanbreeken staat, als je wakker bent met je ogen nog dicht terwijl de eerste streep zonlicht over je gezicht glijdt.

KREON – Nou, dat heb ik allemaal niet. Ik heb avocado's.

HEMON – Ja, daar hield ze van.

KREON – Mooi. Hemon, vanaf vandaag gaat alles anders worden.

HEMON – Ik hoop het.

KREON – Dat moet je niet hopen, dat moet je doen! Weet je wat het is? Dit land heeft veel te lang liggen verstoffen. Nu is het tijd dat er iets wordt gedaán. Handen uit de mouwen, en bouwen. Er is natuurlijk niets goed aan een oorlog, maar even onder ons: het zorgt er wel voor dat er weer ergens aan begonnen kan worden. Een schone lei. Neem nou wat, je moet toch honger hebben na vannacht.

HEMON – Meent u dat?

KREON – Ik bemoei me natuurlijk nergens mee, maar je moet wel goed in vorm zijn als je een gezinnetje wil stichten. Als je begrijpt wat ik bedoel.

HEMON – Nee, ik bedoel van die oorlog.

KREON – Ik zal je niet vragen om alles te begrijpen, maar vertrouw me in ieder geval. Dit land heeft al een tijdje geen goed leiderschap gekend.

HEMON – Maar Eteokles...

KREON – Ja, ik weet het, Eteokles, volksheld, gestorven voor de vrede, redder van de vrijheid. Maar eerlijk gezegd was hij niet helemaal berekend op zijn taak, hij was er simpelweg te jong voor. En macht doet vreemde dingen met je als je jong bent. Geen kwaad woord over Eteokles, natuurlijk, we missen hem allemaal, met pijn in ons hart, maar misschien is het niet zo slecht dat een ander zich over de troon ontfermt.

HEMON – En dat bent u.

KREON – Ik, bijvoorbeeld, ja. In dit geval ik. Het is geen keuze, Hemon, het is een plicht. En ik zal die plicht naar eer en naar geweten uitvoeren.

HEMON – Ik weet dat niemand daar meer geschikt voor is dan u.

KREON – Dank je. Dat doet me goed.

HEMON – Maar is het echt nodig dat u...

KREON – Ja?

HEMON – Nou ja, ik bedoel... Is het echt nodig dat Polyneikes...

KREON – Ja Hemon, dat is echt nodig.

HEMON – Hij kan toch ook...

KREON – Hemon, één ding is héél belangrijk voor me. Héél erg belangrijk. En dat is dat wij een gesloten front vormen.

HEMON – Dat begrijp ik.

KREON – Neem een eitje.

HEMON – Ja...

[*Stilte.*]

HEMON – Antigone...

KREON – Ja?

HEMON – Antigone...

KREON – Wat is er met Antigone?

HEMON – Ze... Het gaat niet goed met haar.

KREON – Ze heeft verdriet. Dat gaat over.

HEMON – Ze wil...

KREON – Wat wil ze?

HEMON – Nou ja...

KREON – Praat of zwijg, of moet ik het raden?

HEMON – Het gaat om Polyneikes, ze wil...

KREON – Hemon?

HEMON – Ja?

KREON – Voor je verder gaat; ik weet dat sommige maatregelen pijnlijk zijn, maar ze zijn noodzakelijk. Welk signaal denk je dat ik afgeef als ik een verrader beloon? Wat denk je dat het effect daarvan zal zijn?

HEMON – Ik weet het niet.

KREON – We kunnen dit land alleen maar op laten bloeien als alle neuzen dezelfde kant opstaan. Als ik met een dubbele moraal begin, als ik het belang van mijn familie vóór het belang van het volk laat gaan, dan ben ik geen haar beter dan Eteo...

HEMON – Dan?

KREON – Dan... Polyneikes. Twijfel je aan wat ik doe, Hemon?

HEMON – Nee, ik niet, maar...

KREON – Ik hou van Antigone alsof ze mijn eigen dochter is, en ik zou alles willen doen om haar pijn weg te nemen, maar sommige zaken gaan voor het persoonlijk belang. We moeten in de toekomst leven.

HEMON – De toekomst. Ja.

KREON – In de toekomst is geen plaats voor verraders. En, Hemon, iedereen die een verrader steunt, dood of levend, is zelf een verrader. Snap je dat?

HEMON – Ja.

KREON – Goed. Dus wat wil Antigone?

[*Stilte*]

[*Antigone op*]

KREON – Ah! Daar ben je. We hadden het net over je.

ANTIGONE – O?

KREON – [*Naar Hemon*] Of niet?

HEMON – Jawel, we vroegen ons af waar je bleef. De eitjes worden koud.

ANTIGONE – En met koude eitjes is het lastig kindjes krijgen.

KREON – Wat? Ja! [*lacht*]. Heel lastig. Sinaasappelsap?

ANTIGONE – Heerlijk.

HEMON – Gaat het?

ANTIGONE – Waarom zou het niet gaan?

KREON – Ja. Waarom zou het niet gaan?

HEMON – Niets. Je doet alleen... een beetje raar.

ANTIGONE – Ik doe vrolijk, jij wil er toch een mooie dag van maken?

HEMON – Ik... ja...

ANTIGONE – Dit is niet echt, lieve Hemon, dit is een droom, weet je nog? De dag is droom. O! Avocado's!

KREON – Speciaal voor jou gehaald.

ANTIGONE – Mijn dank is groot.

KREON – Op de vrede!

ANTIGONE – Op de vrede! Doe eens gezellig mee Hemon. Op de vrede!

HEMON - ...op de vrede.

ANTIGONE – Op onze nieuwe leider, koning Kreon de Grote!

KREON – Nou ja... de grote...

ANTIGONE – Onze grote en rechtvaardige leider!

KREON – Nou ja, proost, dank je.

ANTIGONE – Hemon?

HEMON – Ja. Proost.

ANTIGONE – En natuurlijk op de koningszoon!

HEMON – Hm...

ANTIGONE – Wat doe je stil, Hemon, is er iets?

HEMON – Nee, niets.

ANTIGONE – Stoor ik, zaten jullie midden in een goed gesprek? Iets tussen vader en zoon?

KREON – Je stoort helemaal niet, we hadden het over koetjes en kalfjes.

ANTIGONE – Ach, over koetjes en kalfjes Hemon?

HEMON – Ja. Koetjes en kalfjes.

KREON – We hadden het erover dat vanaf vandaag alles beter gaat worden. Ik moet eerlijk zeggen, Antigone, dat ik een beetje bang was voor hoe je... nou ja... het is niet belangrijk, je bent met je goede been uit bed gestapt.

ANTIGONE – Jazeker, we gaan er een mooie dag van maken. Of niet, Hemon?

HEMON – Ik hoop het.

KREON – Gaan jullie iets leuks doen?

[tegelijkertijd]

HEMON – Nee.

ANTIGONE – Ja.

KREON – Heel goed. Even de zinnen verzetten, heel belangrijk.

ANTIGONE – We dachten eraan om een wandelingetje te maken.

KREON – Een wandelingetje?

ANTIGONE – Ja, even naar buiten, frisse neus, even kijken hoe de stad erbij ligt.

HEMON – Lieverd...

KREON – Het is uiterst onverstandig de straat op te gaan. Over een tijdje kan het weer, maar nu raad ik je ten strengste af, nee, verbied ik je naar buiten te gaan. Begrepen?

[*Stilte.*]

ANTIGONE – Toch jammer. Ik ben wel benieuwd.

HEMON – Antigone...

ANTIGONE – Misschien een beetje luguber, met al die lijken die nog op straat liggen, maar wel leerzaam.

HEMON – Alsjeblieft...

ANTIGONE – Wist je, bijvoorbeeld, dat een dode vrijwel direct na het overlijden van kleur verandert?

KREON – [*Schraapt zijn keel.*]

HEMON – Antigone, misschien kan je nu maar beter...

ANTIGONE - ...je mond houden? Ja, misschien is dat wel beter.

HEMON – Dank je.

ANTIGONE – Dat is omdat het hart niet meer pompt, al het bloed zakt weg.

KREON – Erg interessant. Neem een kopje koffie.

ANTIGONE – En dan begint het lichaam te verstijven. Het lijk knijpt de ogen stijf dicht, alsof hij de levenden niet meer wil zien. Alsof hij niet wil zien wat er met zijn lijk gebeurt.

HEMON – Hou op alsjebl...

ANTIGONE – Hou je mond.

KREON – Drink je koffie.

ANTIGONE – Maar dat is nog niet alles! Het lichaam zwelt op, vloeistof druipt uit alle openingen en d'r komt een stank van af! Dan komen de vliegen, de maden, de kevers. Dan komen de muizen, de ratten, de honden. Het lijk is één grote dierentuin, krioelend van het leven!

KREON – [*met beheerste woede*] Ik voel met je mee, Antigone, echt waar. Ik begrijp dat het niet makkelijk voor je is, maar dat is het voor niemand van ons. Jij hebt geen alleenrecht op verdriet, begrijp je dat?

ANTIGONE – En dan is het te laat. Dan herken je hem niet meer. Gewoon een uitgelekt en aangevreten lijf, het zou iedereen kunnen zijn!

KREON – Ik wil het niet horen.

ANTIGONE – Als jij al bang bent voor de doden, wat moeten de levenden je dan een angst aanjagen.

[*Kreon staat op.*]

KREON – Zo, het was heerlijk maar ik moet ervandoor. Ik heb werk te doen. En jij kan beter even gaan slapen, je ziet er moe uit. Volgens mij begin je ziek te worden, je moet goed voor jezelf zorgen. Voor jezelf, snap je?

ANTIGONE – Mijn broer ligt daar tussen.

KREON – Je broer? Bedoel je die verrader? Die jongen die van plan was ons op palen te spietsen, met een glimlach van oor tot oor? Die broer bedoel je?

ANTIGONE - ...ja...

KREON – Ja. Die ligt daar tussen ja. Met wonden over zijn hele lichaam, bloedvlekken die je er met een staalborstel nog niet uitkrijgt. En hij blijft daar liggen. Iedereen die in zijn buurt komt krijgt de kogel. Iedereen. Dat is de wet.

ANTIGONE – De wet...

KREON – Op een dag zal je het begrijpen.

ANTIGONE – [*fluisterzacht*] Ik haat je...

KREON – Kapsel je pijn in, Antigone, probeer te zien wat het beste is. Niet alleen voor jou, maar voor ons allemaal, voor ons land, voor...

ANTIGONE – [*fluisterzacht*] Ik haat je...

KREON – Ja. Nou. Ik moet aan de slag. Dit land regeert zich niet uit zichzelf.

[*Kreon af*]

ANTIGONE – [*fluisterzacht*] Ik haat je...

HEMON – Hij is weg, Antigone.

ANTIGONE – Wat moet ik doen?

HEMON – ...

ANTIGONE – Wat moet ik doen?

HEMON – ...

ANTIGONE – Hemon?

[*stilte*]

HEMON – Het spijt me.

[*stilte*]

ANTIGONE – Ja.

[*stilte*]

HEMON – Probeer het los te laten.

ANTIGONE – Los?

HEMON – Hou je schouders recht, Antigone, kijk vooruit. Ook dit gaat voorbij.

ANTIGONE – Als een regenbui? Een gebroken hart? Een veel te lange winter?

HEMON – Ik help je, laat me je schouders zijn. Ik ben je schouders, ik recht ze voor je.

ANTIGONE – Ja. Ik laat het los. Ik geef het een plekje. Heb je een plekje in gedachten, Hemon? Een klein vies stinkend etterplekje in mijn kop waar ik mijn broer kan begraven?

HEMON – ...

ANTIGONE – Nee?

HEMON – Nee.

ANTIGONE – Nee. Er is geen plaats voor een plekje in mijn kop.

[*Hij doet een stap in haar richting, zij deinst terug.*]

ANTIGONE – Voor jou is het zo makkelijk.

HEMON – Wat?

ANTIGONE – Je hoeft er niet eens moeite voor te doen. Jij ademt en dat is het dan.

HEMON – Wat?

ANTIGONE – Leven.

HEMON – Zo moeilijk is dat niet.

ANTIGONE – Voor mij wel, lieve Hemon, voor mij is het meer dan ademen.

[Hij doet een stap in haar richting, zij deinst terug.]

HEMON – Het is voor iedereen het beste zo.

ANTIGONE – Dat mag je niet zeggen. Jij niet.

HEMON – Kreon weet wat hij doet. Hij is een goed mens.

ANTIGONE – Hij laat een goed mens rotten.

HEMON – Niet omdat hij het wil. Hij kan niet anders.

ANTIGONE – Je begint al als hem te klinken.

HEMON – Polyneikes was een verrader.

ANTIGONE – Zie, precies je vader.

HEMON – Is het niet waar dan?

ANTIGONE – Hij is dood. Wat kan je verraden als je dood bent?

HEMON – Wat denk je dat hij met jou gedaan had als hij had gewonnen?

ANTIGONE – Dat weet ik niet.

HEMON – Dat weet je wel.

ANTIGONE – Nee.

HEMON – Denk je dat hij je had laten leven? Alleen omdat je zijn zusje was? Je stond voor hem aan de verkeerde kant, Antigone.

ANTIGONE – Ik stond aan geen enkele kant.

HEMON – Dus niet aan zijn kant. Hij had je vermoord.

ANTIGONE – Maar hij had me niet laten liggen, hij had me niet laten rotten.

HEMON – Misschien.

ANTIGONE – Hij had me in ieder geval begraven.

HEMON – Wat een troost.

ANTIGONE – En ik? Wat doe ik?

[Hij doet een stap in haar richting, zij deinst terug.]

HEMON – Laat me je vast pakken, Antigone, laat me je helpen.

[...]

ANTIGONE – Wil je me helpen?

HEMON – Ja, natuurlijk, ik zou alles voor je doen.

ANTIGONE – Wil je me echt helpen?

[*Antigone kijkt hem lang aan.*]

HEMON – Dat niet...

ANTIGONE – Je zou alles voor me doen.

HEMON – Vraag het me niet.

ANTIGONE – Help me mijn broer begraven.

HEMON – Vraag het me niet.

ANTIGONE – Ik kan hem niet laten liggen.

HEMON – Je mag het me niet vragen.

ANTIGONE – Waarom niet?

HEMON – Omdat het niet mag.

ANTIGONE – Het mag niet omdat het niet mag?

[...]

HEMON – Omdat ik graag leef.

ANTIGONE – Ik ook, lieve Hemon.

HEMON – En als ze je dood schieten?

ANTIGONE – Wie schiet me dood?

HEMON – Wie? Wat maakt het uit wie schiet?

ANTIGONE – Kreon.

HEMON – Nee.

ANTIGONE – O nee? Hij geeft het bevel, dat is hetzelfde.

[...]

ANTIGONE – Help je me?

HEMON – Ik verbied het je.

ANTIGONE – Echt je vader.

HEMON – Of ik verraad mijn vader, of ik verraad jou.

ANTIGONE – Jij hebt tenminste een keuze.

HEMON – Jij ook. Doe niets. Adem door. Leef.

ANTIGONE – Dan kies ik nergens voor.

HEMON – Dan kies je voor mij. Ben ik niets?

ANTIGONE – ...

HEMON – Hij is dóód! Ik lééf!

ANTIGONE – Daarom vraag ik je om me te helpen. Omdat jij het kan.

[...]

HEMON – Het kan me niet schelen.

ANTIGONE - ...wat?

HEMON – Het kan me niet schelen dat hij daar ligt. Hij is dood. De lijken mogen tot aan mijn kin zijn opgestapeld, met je broer er bovenop, zijn rot mag mijn kop binnen dringen tot ik flauw val van de stank, het kan me niet schelen. De enige die me iets kan schelen ben jij. Ik denk niet aan wat ik niet kan veranderen, ik denk aan wat ik heb. Jou. Jij bent mijn hoop en ik wil de jouwe zijn.

ANTIGONE – Hoop, waarop? Dat het weer goed komt? Hoop is een blinde vlek waar je niet achter durft te kijken. Ik kan niet mijn ogen dicht doen en hopen dat het allemaal vanzelf weer goed komt. Het komt niet goed, Hemon. Niet vanzelf.

HEMON – *Hij* is die oorlog begonnen, *hij* heeft zich dood laten schieten, *hij* heeft ervoor gekozen om als rottend lijk te eindigen, *ik* niet. Welke keuze geef je mij? Dood of dood, dat is geen keuze. Maar jij kan voor mij kiezen. Voor ons. Wat moet ik doen om je voor mij te laten kiezen? Moet *ik* me dood laten schieten?

ANTIGONE – Als het nodig is.

HEMON – Ik ga je niet helpen zelfmoord te plegen. Hoeveel doden heb je nodig om rust in je kop te krijgen? Je leven geven voor een dode, dat is geen ruil. Wil je er dan zo graag naast gaan liggen? Waarom hebben jullie zo'n haast om geschiedenis te worden?

ANTIGONE – Jullie?

HEMON – Je ouders, je broers, jij... Jouw familie is zó goed in sterven. Is het erfelijk, is dat het? Zit het ergens in je genen dat je weigert oud te worden? Jij weet niet wat je me vraagt.

ANTIGONE – Ik weet heel goed wat ik je vraag.

[...]

ANTIGONE – En ik weet je antwoord ook. Ik zal het je niet meer vragen.

[...]

HEMON – Blijf thuis.

[...]

HEMON – Blijf bij mij.

[Antigone loopt af]

HEMON – Je kiest voor hem.

[Antigone af]

HEMON – Ga dan maar. Ren maar naar je broer toe. Ga maar naast hem liggen als je dat wil. Ga maar op hem liggen, komen kromme kindjes van, maar wat kan jou het schelen? Als jij zo graag bij je familie wil zijn hou ik je niet tegen. Weet je wat? Trouw maar met hem. Want mij ben je kwijt. Hoor je dat? Mij ben je kwijt!

II

5A.)

[*In het donker. Twee soldaten op wacht. We kunnen ze niet zien, alleen horen.*]

SOLDAAT EEN – Wie is daar?

SOLDAAT TWEE – Rustig, ik ben het.

SOLDAAT EEN – Nee jij niet. Iemand anders. Wie is daar?

SOLDAAT TWEE – Hé, haal dat geweer uit mijn gezicht.

SOLDAAT EEN – ...of ik schiet!

SOLDAAT TWEE – Laat zakken dat ding, je richt op een nachtmerrie, dat is alles.

SOLDAAT EEN – Luister dan.

[*stilte*]

SOLDAAT EEN – Hm, nu is het weg.

SOLDAAT TWEE – Ik zei het.

SOLDAAT EEN – Ik heb al drie dagen niet geslapen.

SOLDAAT TWEE – Drie? En nu al mekkeren? Mietje.

SOLDAAT EEN – En dan dit klotewerk.

SOLDAAT TWEE – We leven nog.

SOLDAAT EEN – Ja ja, we leven.

SOLDAAT TWEE – Kan je van dat zootje hier niet zeggen. Ha! Die hebben we goed te grazen gehad. Loodje tussen de ogen, werkt altijd.

SOLDAAT EEN – Ze smeten er vanmiddag eentje op de stapel... ik zou je zweren dat 'ie nog ademde.

SOLDAAT TWEE – Wat kan jij mekkeren zeg.

SOLDAAT EEN – Geef hem dan op zijn minst een genadeschot.

SOLDAAT TWEE – Mekker mekker.

SOLDAAT EEN – Doet het jou dan niets?

SOLDAAT TWEE – Ik doe mijn werk. Meer hoeft ik niet te doen en hoeft het mij niet te doen. Jij moet niet zoveel nadenken.

SOLDAAT EEN – Denk je dat dat helpt?

SOLDAAT TWEE – Ik weet het wel zeker.

SOLDAAT EEN – Ik weet het niet. Volgens mij heeft het niet zoveel met denken te maken. [...] Wie is daar?

SOLDAAT TWEE – Begin je weer?

SOLDAAT EEN – Sst!

[...]

SOLDAAT TWEE – Je hebt gelijk.

[...]

SOLDAAT EEN – Wie is daar of ik schiet!

ANTIGONE – Niemand. Er is niemand.

SOLDAAT EEN – Niemand met een meisjesstem?

ANTIGONE – Waarom niet?

SOLDAAT EEN – Ik heb al drie dagen niet geslapen, maar ik ben nog niet gek.

ANTIGONE – Ik heb geen vader meer, geen moeder meer, geen broers meer. Als ik geen niemand ben, mag jij zeggen wat ik dan wel ben.

SOLDAAT TWEE – We hebben allemaal wel iemand verloren.

ANTIGONE – Dan zijn we allemaal niemand.

SOLDAAT EEN – Misschien is dat ook maar het beste. Dan voert er ook niemand oorlog.

ANTIGONE – Ik dacht dat de oorlog voorbij was.

SOLDAAT TWEE – Dat is waar, maar dan begint de chaos pas echt.

SOLDAAT EEN – Wat doe jij hier zo laat?

ANTIGONE – Ik zoek mijn broer.

SOLDAAT EEN – Je zei dat je geen broer meer had.

ANTIGONE – Dat klopt.

SOLDAAT EEN – Waarom zoek je wat je niet hebt?

ANTIGONE – Wat je wel hebt hoeft je niet te zoeken.

SOLDAAT TWEE – Kom eens iets dichterbij, meisje niemand, ik kan je niet goed zien in dit donker.

SOLDAAT EEN – [*tegen Soldaat twee*] Wat doe je?

SOLDAAT TWEE – [*tegen Soldaat een*] Misschien zit er wat plezier in dat lijfje. Snap je?

SOLDAAT EEN – [*tegen Soldaat twee*] Wat als er iemand aankomt?

SOLDAAT TWEE – [*tegen Soldaat een*] Wie durft er hier te komen? [*tegen Antigone*] Kom nog maar een stapje dichterbij.

SOLDAAT EEN – Je bent mooi. Voor niemand.

ANTIGONE – Dat zeggen ze.

SOLDAAT TWEE – Maar in het donker is een meisje al snel mooi. Kom nog eens dichterbij.

ANTIGONE – Wat doen jullie hier?

SOLDAAT EEN – Wij bewaken krijgsgevangenen.

ANTIGONE – Zijn ze gevaarlijk?

SOLDAAT TWEE – Niet echt. Ze zijn nogal dood.

ANTIGONE – Mag ik ze zien?

SOLDAAT TWEE – Eerst iets uittrekken.

ANTIGONE – Iets uittrekken?

SOLDAAT EEN – Een stapje dichterbij en iets uittrekken.

ANTIGONE – [*trekt iets uit*] Zo?

SOLDAAT TWEE – Ja. Mooi. Kom nog maar dichterbij.

ANTIGONE – Nog dichterbij?

SOLDAAT EEN – Ja. En nog iets uit.

ANTIGONE – Niet hier. Laten we iets verderop gaan. Daarheen.

SOLDAAT EEN – [*tegen Soldaat twee*] Tussen de lijken?

SOLDAAT TWEE – [*tegen Soldaat een*] Als zij dat nou geil vindt.

SOLDAAT EEN – [*tegen Soldaat twee*] Ik weet het niet...

SOLDAAT TWEE – [*tegen Soldaat een*] Gewoon ogen dicht en rátsa!

ANTIGONE – Durven jullie niet meer? Zijn de stoere mannen bang voor een klein meisje?

SOLDAAT EEN – Wat? Nee. Goed dan, kom maar mee.

SOLDAAT TWEE – [*tegen Soldaat een*] Ik mag eerst. [*af*]

III

6.)

[*Antigone op, haar kleren zijn besmeurd met aarde, bloed, etc.*]

KREON – Waar kom jij vandaan?

ANTIGONE – [*glimlacht*]

KREON – Wat is er gebeurd, wie heeft dit gedaan?

ANTIGONE – Ik heb dit gedaan.

KREON – Wat?

ANTIGONE – Ik.

KREON – Je bloedt.

ANTIGONE – Niet mijn bloed. Niet alles.

KREON – Is alles in orde met je?

ANTIGONE – Er zit een rust in mijn kop die er al lang niet meer geweest is. Voel je dat het eindelijk stil is? Stille van vroeger.

KREON – Vroeger is voorbij.

ANTIGONE – We zijn allemaal oud geworden. En moe. De wereld is moe geworden. Moe van afscheid nemen, elke dag weer afscheid nemen.

KREON – Neem een bad. Ga slapen.

ANTIGONE – Ik heb mijn broer vastgepakt. Hem liefgehad en dag gezegd. Dag broer...

[...]

KREON – Nee, Antigone, dat heb je niet...

ANTIGONE – Toen ik hem vast pakte rilden we allebei. Hij had het koud, zo in de open lucht, zonder bescherming van het zand.

KREON – Je bent aan het dromen, dat krijg je als je niet slaapt, dan ga je dingen zien die er niet zijn.

ANTIGONE – Ik heb hem in mijn armen genomen en weg gedragen. Hij was zwaarder dan ik dacht, maar ik was sterker dan ik dacht. Ik heb hem meegenomen naar een stil plekje, waar niemand ons kon storen.

KREON – Je vergist je. Je moet je vergissen. Niemand kan bij hem komen. Er staan dag en nacht soldaten bij. Ze schieten je neer zodra ze je schaduw zien.

ANTIGONE – Je soldaatjes, ja, ze hebben een voorschot op hun overwinningsfeest genomen. Kijken naar me met hun lodderogen. Blub blub met hun modderbekken. Hihi, lach ik meisjesfijn, kijk maar ventjes, ik ben mooi. Een verzetje in een zomerjurkje, meisje in cadeauverpakking. Ze willen me uitpakken, de mannetjes, met hun bloed zo traag als Engels bier. Waar stroomt de ziel van soldaten naar toe als ze 'm uit hun lul hebben gehuild? Kunnen ze dan nog op hun pootjes staan? Ze zijn gaan liggen, de hondjes. Ik liet ze mijn tietjes zien en ze knepen hun oogjes zo ver toe dat ze in slaap zijn gestort.

KREON – ...

ANTIGONE – Ik ben naast mijn broer gaan liggen. Ik heb hem vastgepakt als vroeger en het kon me niet schelen dat hij smerig was. Dat hij stonk. Dat gebeurt als jongens spelen, ze worden vies. Hij grijnsde, ik glimlachte. Bij hem heb ik altijd aan een half woord genoeg gehad, zelfs zonder woorden. Hij wilde dat ik hem begroef, doen wat eigenlijk niet mag, net als vroeger. [*Lacht.*]

KREON – Het is niet waar.

ANTIGONE – Ik heb de grond opengekrabd, rul gemaakt tot het zacht was als een matras. Ik heb Polyneikes in zijn nieuwe bed gelegd. Ik heb hem toegedekt met een deken van zand.

KREON – Ik had beter op je moeten letten. Verdriet doet vreemde dingen. Ik had nooit verwacht dat je zo ver zou gaan.

ANTIGONE – Verder nog, als het nodig is.

KREON – O lieve Antigone, je weet niet wat je gedaan hebt...

ANTIGONE – Ik heb mijn broer begraven.

KREON – Ja.

[*Antigone wil weg lopen.*]

ANTIGONE – Ik ga naar bed, als u het niet erg vindt. Ik ben moe.

KREON – Jij gaat nergens heen. Wij moeten eerst eens praten.

ANTIGONE – Wat valt er nog te praten, het is voorbij.

KREON – Dat hoeft niet, het hoeft niet voorbij te zijn. Heeft iemand je gezien?

ANTIGONE – Ja. De slappe stroopsoldaatjes.

KREON – Die merken nog wel wat er gebeurt als je je plicht verzaakt, niets helpt beter tegen een kater dan een kogel door de kop. Nog meer?

ANTIGONE – De sterren, als ze ogen hadden.

KREON – Niemand dus.

ANTIGONE – U. En ik. En Polyneikes.

KREON – Mooi. Niemand dus. Mooi zo. Heel goed. Niemand weet het. Het is nog niet verloren Antigone. Jij gaat in bad en dan naar bed, je kleren zullen we verbranden. Ik regel het wel, ik zal zelf de aarde van zijn lijf kloppen terwijl jij slaapt. En morgen sta jij op alsof vannacht een kwade droom was. Er is niets gebeurd. Je zal zien, je verdriet slijt, misschien niet morgen, of overmorgen, maar het slijt. Misschien moet je een paar maanden op vakantie, rust, daar ben je aan toe. Even helemaal niets. Je hebt het zwaar gehad, iedereen begrijpt dat jij er even tussenuit moet.

ANTIGONE – Morgen begraaf ik hem weer. Ik blijf hem begraven tot ik mijn handen tot stompjes heb gegraven. Tot er niets meer te begraven valt.

KREON – Ik probeer je te helpen.

ANTIGONE – Wilt u me helpen? Pak een schep en graaf mee.

KREON – Het is zinloos.

ANTIGONE – Ik kan niet anders. Ook al stroomt het niet meer, zijn bloed is mijn bloed. Ook al is het niet meer warm, zijn vlees is mijn vlees. Ook al klopt het niet meer, zijn hart is mijn hart.

KREON – Zijn dood jouw dood, zijn graf jouw graf.

ANTIGONE – Als het zo moet zijn.

KREON – Als jij zo koppig blijft, heb ik geen keus. Wat denk jij dat er op het spel staat?

[...]

ANTIGONE – Mijn leven.

KREON – Denk je echt dat het zo simpel is? Een kwestie van één leven? Dit gaat niet over jouw leven. Dit gaat niet eens over mijn leven. Jij hebt je zo blind gestaard dat je het geheel niet meer kan zien.

ANTIGONE – Ik heb niets met het geheel te maken.

KREON – Voelt het goed? Om je op te offeren? Om het *juiste* te doen? Goed, als jij het zo goed weet, wat moet ik dan doen?

ANTIGONE – Hef die wet op.

KREON – En dan?

ANTIGONE – Begraaf iedereen die aan Polyneikes' zijde is gestorven.

KREON – Maar dat zijn vijanden, hoe kunnen vijanden vrienden worden?

ANTIGONE – Ze zijn geen vijanden of vrienden meer, ze zijn alleen nog maar dood. En dood hebben ze voor niemand waarde meer, alleen nog voor hun geliefden. Geef ze hun dierbaren terug.

KREON – En wat denk je dat er gebeurt als ik mijn eigen wetten breek? Als ik de mensen laat zien dat het niet uitmaakt aan welke kant ze staan, als goed even goed is als fout, en fout ongestraft blijft? Wat is overleven waard als een oorlog geen verschil heeft gemaakt? Wat maakt het uit als er geen verschil is tussen winnaar en verliezer?

ANTIGONE – Ik weet niets van politiek.

KREON – Als er geen verschil is tussen winnaar en verliezer dan gaat de oorlog door, tot er wél een verschil is. Maar het is vrede. De mensen staan 's ochtends op en durven weer te denken aan een toekomst. Omdat het vrede is, omdat zij gewonnen hebben, omdat de vijand gestraft is. Ze horen geen kogels meer, maar bulldozers en drillboren, ze horen niet meer hoe hun burens worden afgemaakt, maar hoe er huizen worden gebouwd, en als het donker wordt kunnen ze het licht weer aan doen, en ze kunnen hun eten koken omdat de gasleidingen zijn gerepareerd. Ze hebben hun zekerheden terug, wil jij ze die zekerheden afnemen?

ANTIGONE – ...

KREON – En aan wie hebben ze die zekerheden te danken? Aan Polyneikes en Eteokles. In hun dood hebben ze hun nut gevonden, omdat de een de vijand mag zijn en de ander de held. Het hoeft niet waar te zijn, als het maar *is*. Want ik zal je iets vertellen; er is geen verschil tussen die twee. Nooit geweest. Maar daar hebben we niets aan, we hebben een vijand en een winnaar nodig, zwart wit, en wat we nodig hebben zullen we krijgen. Soms is één leugen constructiever dan alle waarheden bij elkaar. En goed, dan zal ik die leugen vertellen, wie in de modder wroet houdt geen schone handen. Dat hoef ik jou niet te vertellen. Maar ik ben niet slecht. Het enige wat ik heb gedaan is de omstandigheden naar mijn hand zetten, ik heb die omstandigheden niet gemaakt. We hebben een wij en een zij nodig Antigone, als ik mijn eigen wet breek is er geen evenwicht meer. Begrijp je dat niet?

ANTIGONE – Ik begrijp het wel, Kreon. We hebben allebei gelijk, we zijn het alleen niet met elkaar eens.

KREON – Ik vraag je niet om het met me eens te zijn, ik vraag je alleen om je erbuiten te houden. Ga naar bed, praat hier nooit meer over. We doen of het nooit gebeurt is, goed?

ANTIGONE – Als ik zo moet leven, dan ben ik al dood. Ik doe wat ik moet doen. Doet u nu wat u moet doen.

KREON – Ik heb geen wang meer over om je toe te keren Antigone.

ANTIGONE – Het is uw wet, niet de mijne.

KREON – Ik heb je in mijn gezin opgenomen als een dochter, en nu moet ik je straffen als een vreemde. Hoe kan ik mijn eigen dochter doden?

ANTIGONE – ...ik heb geen familie meer. Ik ben alleen.

[*stilte*]

KREON – En Hemon?

[*stilte*]

ANTIGONE – Laat Hemon hier buiten.

KREON – Hoe kan ik hem hier buiten laten?

ANTIGONE – Dit gaat niet over Hemon.

KREON – Hij houdt van je.

ANTIGONE – ...ja...

KREON – En jij?

ANTIGONE – Niet doen, niet vragen.

KREON – Hou jij niet van hem?

ANTIGONE – Met alles wat ik in me heb en meer houd ik van hem.

KREON – Doe het dan voor hem.

[...]

ANTIGONE – Nee.

KREON – Als je jezelf niet kan redden, red hem dan. Hij houdt van niemand meer dan van jou.

ANTIGONE – Hij leeft nog. Liefde wordt pas onvoorwaardelijk na de dood. Na de dood kan niets veranderen. Als er één redding is die boven de dood uit stijgt, is dat het.

KREON – En *dat* moet jouw redding zijn?

[*stilte*]

ANTIGONE – Ik heb niets meer dat onvoorwaardelijk is.

[*stilte*]

KREON – Goed. Zoals je wilt.

[*stilte*]

KREON – Ik heb je opgevoed als mijn eigen dochter, maar iemand die zo ondankbaar is, kan geen familie zijn. Welke dochter vraagt haar vader om haar dood? Maar goed. Jij zal sterven, een openbare executie voor de ogen van iedereen die de maag heeft het te zien. Jouw dood zal een waarschuwing zijn, zodat je sterven niet helemaal nutteloos zal zijn.

ANTIGONE – Zoals u wilt.

KREON – Jij dwingt me hier toe.

[*stilte*]

KREON – Ga naar bed.

ANTIGONE – Naar bed?

KREON – Ga naar bed. Ga slapen.

ANTIGONE – Welterusten Kreon. Ik hoop dat u goed slaapt, u ziet er moe uit.

[*Antigone af.*]

9.)

[*Hemon op.*]

KREON – Hemon? Je bent wakker.

HEMON – Ik kan niet slapen.

KREON – Nee. Niemand, lijkt het wel.

HEMON – Ik moet met u praten.

KREON – Hemon, je weet dat je altijd bij me terecht kan, maar nu even niet.

HEMON – Maar het is belangrijk.

KREON – Wat nu belangrijk lijkt, kan morgen opeens helemaal niets meer betekenen.

HEMON – Wat bedoelt u?

KREON – Niets. Laat maar. Niets. We zijn allemaal moe.

HEMON – Het gaat over Antigone.

KREON – Over Antigone...

HEMON – Ik kan haar nergens vinden.

KREON – O.

HEMON – Nee, en ik ben bang dat ik weet waar ze is.

KREON – Waar dan?

HEMON – Ik heb geprobeerd haar hier te houden, maar ze kan soms zo...

KREON – Ik weet het.

HEMON – We hebben ruzie gehad en ik ben bang dat ze nu iets... onherstelbaars gaat doen.

KREON – Iets onherstelbaars, ja.

HEMON – Ik weet dat ik niks mag zeggen, maar ik heb er over nagedacht, en het is geen verraad. Als ik op tijd ben, is het geen verraad.

KREON – Als het belangrijk is dat ik het weet, is alleen het zwijgen verraad.

HEMON – Ik doe het voor haar.

KREON – Dat proberen we allemaal.

HEMON – Maar ik wil niet dat ze in de problemen komt door wat ik nu ga zeggen.

KREON – Hemon, ik beloof je, ze zal niet in de problemen komen door wat jij gaat zeggen.

HEMON – Echt niet?

KREON – Met mijn hand op mijn hart.

HEMON – Dan kan ik zeggen waar ik bang voor ben.

KREON – Je weet dat je tegen mij altijd alles kan zeggen.

HEMON – Ze wil haar broer begraven.

KREON – Weet je dat zeker?

HEMON – Ik denk het. Ik ben bang dat ze hem vanavond gaat begraven.

KREON – Heeft ze dat gezegd?

HEMON – Min of meer.

KREON – En jij wist ervan?

HEMON – Ik weet dat ik eerder bij u had moeten komen, maar ik was bang dat ze me zou gaan haten als ik het deed.

KREON – Daar hoeft je niet bang voor te zijn. Ze houdt van je.

HEMON – Ja? Denkt u?

KREON – Ik weet het zeker.

HEMON – En nu? Wat gaat u nu doen?

KREON – Niets.

HEMON – Niets?

KREON – Wat moet ik doen?

HEMON – Stuur soldaten om haar te zoeken, houd haar tegen.

KREON – Goed. Dan zal ik de soldaten waarschuwen. Wat moeten ze doen als ze haar gevonden hebben?

HEMON – Haar thuis brengen.

KREON – En als ze dat niet wil?

HEMON – Dan moeten ze haar dwingen.

KREON – Met geweld?

HEMON – Als het nodig is.

KREON – Ze zullen haar pijn doen.

HEMON – Veel pijn?

KREON – Dat ligt aan haar.

HEMON – Het maakt niet uit. Niets staat in verhouding tot wat er met haar gebeurt als het haar lukt.

KREON – Goed. Ze slepen haar desnoods aan haar haren naar huis.

HEMON – Ja.

KREON – En dan, Hemon, als ze dat gedaan hebben? Als ze hier is, wat moeten we dan doen?

HEMON – Dan... ik weet het niet.

KREON – Je weet het niet. Maar we moeten haar van jou naar huis slepen.

HEMON – Zeg haar niet dat het van mij moest.

KREON – Waarom niet?

HEMON – Dan zal ze denken dat ik haar heb verraden.

KREON – En dat is niet zo?

HEMON – Niet zoals zij zal denken.

KREON – Goed, we zullen tegen haar liegen. We houden jou er buiten.

HEMON – Dank je.

KREON – Zullen we haar opsluiten?

HEMON – Opsluiten? Waarom?

KREON – Omdat ze anders weer zal gaan. En weer. En weer.

HEMON – Dan moeten we haar opsluiten.

KREON – Hoe lang?

HEMON – Zo lang als het nodig is.

KREON – Tot ze weer bij zinnen is? Tot het vanzelf goed komt, alles weer bij het oude, koek en ei?

HEMON – ...ja...

KREON – Hebben wij het over dezelfde Antigone?

HEMON – Dan komt het niet vanzelf goed. Misschien komt het helemaal niet goed, maar ze leeft tenminste.

KREON – In gevangenschap.

HEMON – Met adem en een hartslag.

KREON – En, lieve Hemon, wat moet ik doen als we te laat zijn?

HEMON – Als we...

KREON – Als we te laat zijn, ja.

HEMON – Dan... dan wil ik dat u vergeet wat ik heb gezegd.

KREON – Dat gaat niet.

HEMON – U heeft me beloofd dat niets wat ik zou zeggen haar in de problemen zou brengen.

KREON – Jij brengt haar ook niet in de problemen. Dat doet ze zelf.

[...]

HEMON – Ik had niets moeten zeggen. Ik heb me vergist, ik had...

KREON – Nee. Het is goed dat je het me hebt verteld. Ik weet dat ik je kan vertrouwen. Dat je mijn zoon bent.

HEMON – Ja?

KREON – Ben je mijn zoon?

HEMON – Ik ben uw zoon.

KREON – En je vertrouwt me. Blind. Zonder voorbehoud. Zonder vragen die alleen beantwoord kunnen worden door de tijd.

HEMON – Ja. Ik vertrouw u. Ik twijfel zelfs bij de moeilijkste keuzes nooit aan uw besluit.

KREON – En je weet dat ik van je hou.

HEMON – Natuurlijk. Maar waarom doet u niets? We moeten Antigone...

KREON – Dat ik nooit iets zou doen om je opzettelijk te kwetsen, dat ik het beste met je voor heb?

HEMON – Ja, ja, maar we moeten snel zijn, ze...

KREON – Jij staat aan mijn kant, toch?

HEMON – Ik... ja...

KREON – Goed. Dat is goed. Hemon, je bent te laat.

[...]

HEMON – Hoe bedoelt u?

KREON – Je bent te laat naar me toe gekomen. Ik kan niets meer doen.

[...]

HEMON - ...nee...

KREON – Ja.

HEMON – Is ze...?

KREON – Wat?

HEMON – Dood.

KREON – Nee. Ze is niet dood.

[...]

KREON – Nog niet.

[...]

HEMON – Laat haar leven.

[...]

KREON – Hemon, kijk me aan.

[...]

KREON – Kijk me aan.

HEMON – Dat kan ik niet.

KREON – Kijk me aan Hemon. Zij heeft hiervoor gekozen. Zij kende de wet, zij kende de consequenties, dit is haar schuld en van niemand anders. Zij kiest er zelf voor om te sterven.

HEMON – Als je haar ter dood brengt, sterf ik met haar.

KREON – Dat weet ik. En het spijt me, maar niemand wordt een man zonder offers van het hart.

HEMON – Dit offer is te groot.

KREON – Daarom heet het ook een offer, zonder lijden betekent het niets. Maar geloof me, met de tijd groeit ook het deel dat je verloren bent weer aan.

HEMON – Mijn hart is geen hagedissenstaart die zomaar los laat en zonder moeite terug groeit.

KREON – Zo voelt het nu. Het slijt. En je zult zien dat er op een dag weer ruimte in je borst is om iemand anders toe te laten. Iemand die meegaander is, meer op jouw karakter toegesneden.

HEMON – Nooit. Nooit. Ik wil niemand anders.

KREON – Buiten zijn de aders van de stad verstopt met lijken, goed en fout, zij aan zij. Mijn opdracht is om ze van elkaar te scheiden. Want zij doen het niet. Dat volk dat danst en zuipt en neukt en weigert na te denken, alsof elke ochtend vanzelfsprekend komt. Alsof de mogelijkheid dat de dag geen daglicht ziet alleen iets is uit sprookjes. Maar ik moet het dragen, Hemon, ik moet ervoor zorgen dat er dag na dag een ochtend komt. Ik moet de offers brengen die daarvoor nodig zijn.

HEMON – Wanneer houdt het op?

KREON – Wanneer er rust is.

HEMON – Dan kunt u doorgaan tot er niemand over is.

KREON – Niet waar. Ze zullen naar me luisteren. Iedereen.

HEMON – Omdat ze bang zijn.

KREON – Omdat ze weten dat ik gelijk heb.

HEMON – Omdat ze bang zijn.

KREON – En dan? Dan zijn ze maar bang. Het helpt.

HEMON – Geef een hond wat ruimte en hij is loyaal tot in de dood, keten hem te strak en hij wordt vals.

KREON – Is dat een dreigement? Ben jij een hond? Gehoorzaam mij dan. Zit. Af! Een lesje staatsinrichting van een kind. Je kan niets meer voor haar doen. Als het bloed in je ballen stroomt Hemon, is het raadzaam om te zwijgen.

HEMON – Al betekent het waarschijnlijk niets voor een man die in zijn borst een baksteen heeft kloppen; ik denk niet met mijn ballen, maar met mijn hart.

KREON – Op jouw leeftijd is er geen verschil. Je kan haar niet meer redden, alleen jezelf. Denk goed na, want je kan nergens anders heen. Kies voor mij, of kies voor niets.

HEMON – Dan kies ik niets.

[Hemon loopt weg.]

KREON – Als je nu weg loopt dan is dat voorgoed.

[Hemon blijft lopen.]

KREON – Voor wie doe je dit?

[Hemon blijft staan.]

KREON – Denk je dat ze voor jou hetzelfde zou doen? Dat zij voor jou zou kiezen? Want dat heeft ze tot nu toe niet echt gedaan hè, Hemon, zij kiest voor niemand anders dan zichzelf. Jij bent een slaaf.

HEMON – Hou je mond.

KREON – Ze heeft je gevangen, zie dat dan. Word je hard van d'r? Kan je d'r ruiken als je op je kamer ligt te rukken, is dat het?

HEMON – Hou je mond.

KREON – Ga je het missen als je 'm d'r niet meer in kan schuiven? Is je bloed daarom zo heet geworden dat je tegenover je eigen vader staat? Jongen, als dat het is, bestel een andere hoer, ik trakteer. Kom terug als je afgekoeld bent, dan drinken we d'r eentje op en kunnen we een echt gesprek houden, als vader en zoon.

[Hemon is teruggelopen naar Kreon. Hij probeert hem te slaan, maar Kreon weert af. Kreon heft zijn hand, om te slaan, maar hij slaat niet.]

HEMON – Ik zal het je makkelijk maken. Ik zal je niet meer in de weg staan. Ik heb geen vader meer, vanaf nu mag jij je als kinderloos beschouwen. Ik vertrek vannacht. Als jij morgen wakker wordt, ben ik weg. Alle deuren van dit huis zijn voorgoed voor mij gesloten.

[...]

KREON – Zoals je wilt.

[Hij loopt af.]

HEMON – Welterusten Kreon. Ik hoop dat je goed slaapt. Je ziet er moe uit.

KREON – Weg!

[*Hemon af*]

10.)

[*Antigone met strop om haar nek, het touw schuurt, zit ongemakkelijk. De hele scène prutst ze eraan. Hemon op.*]

HEMON – Antigone?

ANTIGONE – Hemon. Niet boos zijn.

HEMON – Ik ben niet boos.

ANTIGONE – Ik had nooit verwacht dat ik door afscheid te nemen van een dode ook afscheid moest nemen van alles wat mij in het leven dierbaar is.

HEMON – Dat moet ook niet. Je hoeft geen afscheid te nemen.

ANTIGONE – Dit huis is mijn huis niet meer, de mensen die hier wonen, en het dichtste bij me stonden, zijn nu het verst van mij verwijderd.

HEMON – Nee, lieverd, nee, ik ben er, ik ben bij je.

ANTIGONE – Ga nu maar even weg lieverd, laat iemand anders mij maar vinden. Ze zullen me mooi voor je opmaken, ze zullen de striemen uit mijn nek poederen en mijn ogen terug in hun kassen duwen. Ze wassen de stront van mijn billen, ik krijg een mooie jurk aan en zal naar bloemen ruiken.

HEMON – Kom naar beneden, ga met mij mee.

ANTIGONE – Waarheen?

HEMON – We laten alles achter ons. Jij en ik. We beginnen opnieuw en vergeten alles wat er gebeurd is. Er is niets gebeurd, Antigone, dit betekent niets.

ANTIGONE – Niets?

HEMON – Niets.

ANTIGONE – Ik ben moe, Hemon. Ik kan niet meer. Ik ben zo moe dat alleen slapen niet meer helpt.

HEMON – Kom naar beneden.

[...]

ANTIGONE – Hemon?

HEMON – Ja?

[*Ze springt.*]

(11).

[*Stilte.*]

KREON – Vannacht...

[*Stilte.*]

KREON – Vannacht heeft er...

[*Stilte.*]

KREON – Vannacht heeft er een storm over ons land geraasd...

[*Black out*]

[*einde*]